

Elinvoimapolitiikka, koulutus ja paikallinen muutostoimijuus

Jari Kolehmainen

Tutkimusjohtaja, HT

Tampereen yliopisto

Sente, Seinäjoki

S-posti: jari.kolehmainen@tuni.fi

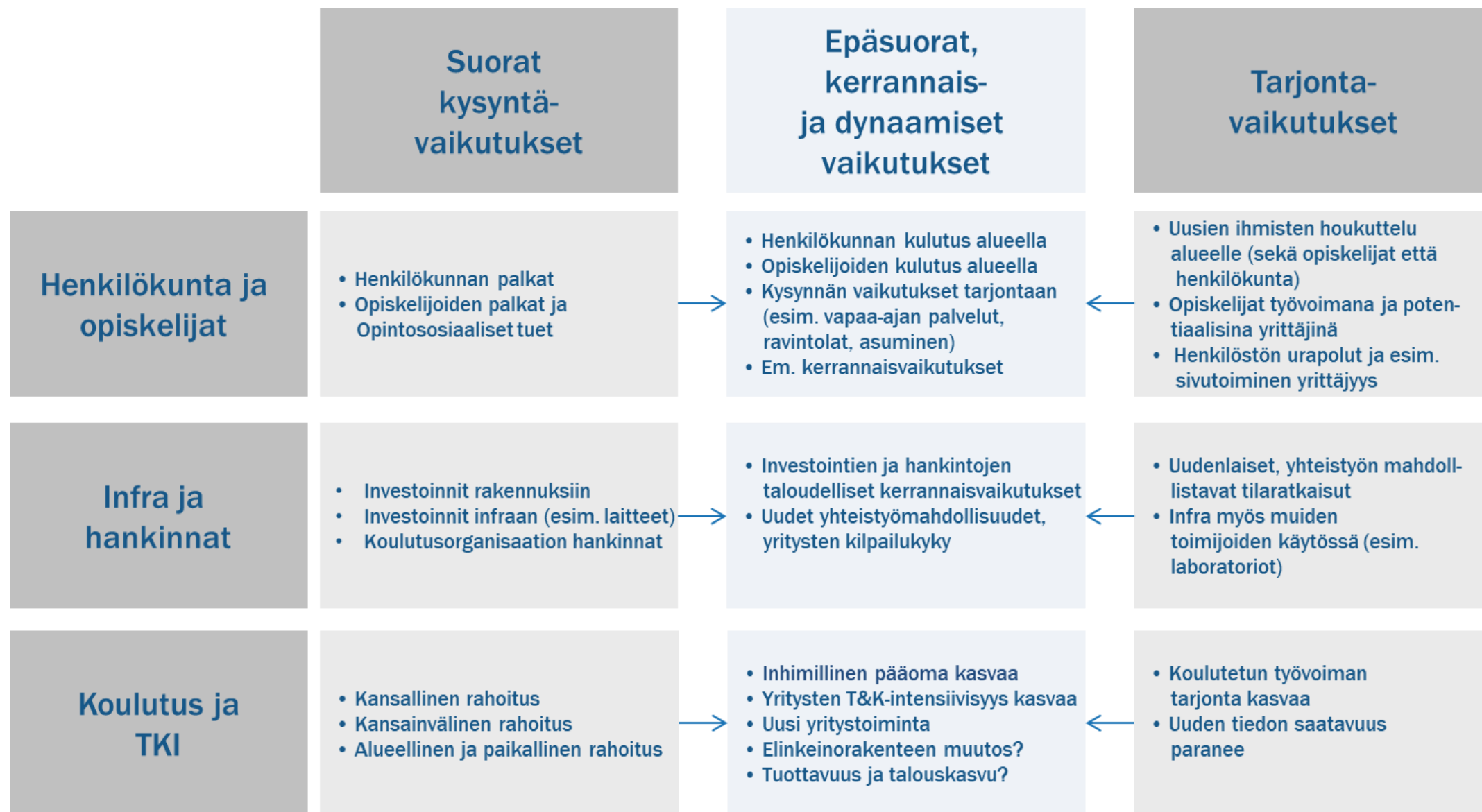
Puh. 050-5749704

Sisältö

- Elinvoima, elinvoimapolitiikka ja koulutus
- Paikallinen muutostoimijuus
- Lopuksi kertauksena...

Elinvoima, elinvoimapolitiikka ja koulutus

Koulutusorganisaatiot ja aluetalous

Koulutus ja inhimillinen pääoma

$$\begin{aligned} &\text{vetovoima} \\ &+ \\ &\text{pitovoima} \\ &+ \\ &\text{paikalliset potentiaalit} \\ &= \text{elinvoima} \end{aligned}$$

Vetovoiman elementtejä?

Elinvoimapolitiikan lupaus ... ja todellisuus?

- Elinvoimapolitiikan lupaus:
 - Tasapainottuva ymmärrys kuntien roolista ja merkityksestä
 - Integroitu, systeeminen sekä sektori- ja politiikkarajat ylittävä kehittämisen tapa
 - Endogeenisen ja eksogeenisen kehityksen yhdistäminen → Paikkaperustaisuus
 - Katseen kiinnittäminen myös alueen ”pehmeisiin” tekijöihin
- Elinvoimapolitiikan todellisuus:
 - Osa lupauksista täyttynyt, vähintäänkin liikettä tavoiteltuun suuntaan
 - Osittain vain ”retorista kuohua” ja entisten toimintojen uudelleennimeämistä
 - Standardiratkaisuista aitoon erottautumiseen?
 - Elinvoimakehittämisen voimavarat ja ”arjen tyrannia”?
- Kuinka hyvin koulutusorganisaatiot ovat integroituneet osaksi elinvoimakehittämistä?

Elinvoimapolitiikan kokonaisuus?

Kehittämisyhteisöjen kokoaminen

Paikkakunnan vetovoimaisuus (asukkaat, yritykset, matkailijat):

- Maankäyttö, asuminen ja liikenne + tietoverkot
- Tapahtumat ja niiden edistäminen
- Palvelut ja sujuva arki
- Sivistys (engl. koul.) ja kulttuuri
- Visio tulevaisuudesta: uudistuminen ja kyky generoida elinvoimaa myös jatkossa

Paikalliset erityispiirteet huomioivien ratkaisujen löytäminen

Työllisyyttä ja innovaatioita edistävät hankinnat:

- Kaupunki innovaatioekosysteeminä – uudet alueet energiajärjestelmien, jätehuollon, älykkäiden rakenteiden jne. testausalustana (preferenssi laajemmille markkinoille)
- Hankinnat toiminnan kehittämisen instrumenttina (palvelusetelit, markkinoiden huoltaminen, sosiaaliset kriteerit)

Innovaatioympäristöjen luominen

Elinkeinopolitiikka

- Yritysneuvonta
- Yritystoiminnan kehittymistä tukevat kehittämishankkeet
- Yritystontit ja toimitilat
- Alueen markkinointi
- Avoin data – yritystoiminnan alustana

Elinvoimainen kunta kasvun ja työllisyyden vahvistajana

Koulutuspolitiikka:

- Työelämän muuttuvia tarpeita vastaava koulutustarjonta – kuntien tavoitteellinen oppilaitosten omistajapolitiikka
- Korkeakouluyhteistyö: yliopistokeskukset, lahjoitusprofessuurit, hanketoiminta
- Yritysten ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyö
- Koulutuspaikat ja syrjäytymisen ehkäisy
- Englannin kielinen koulutus ja vetovoima

Tuki vaikeasti työllistyville:

- TYP –toiminta: yksilöllinen polku työmarkkinoille
- Kohtaanto – hankkeet piilotyöpaikkojen esiin kaivamiseksi ja tuki yrityksille palkkatuen hyödyntämisessä
- Työpajatoiminta
- Etsivä nuorisotyö
- Työttömyyden pitkittymisen ehkäisy äkillisen rakennemuutoksen tilanteissa – kehittämissyhtiöt keskeisiä
- Kaupunginosatyö segregaaion haittojen ehkäisemiseksi
- Asuntotarjonta, päivähoito, kotouttaminen jne.

Lainsäädännön antamat edellytykset (MRL, EU:n valtiontuki ja kilpailulaki, laki kasvupal., hankintalaki, kuntalaki jne.)

Rakennerahastot

Maaseuturahasto

AIKO-hankkeet

MAL- ja kasvusopimukset

Kasvupalvelut

LEADER

Muut rahoitusvälineet

Elinvoimapolitiikka: lähtökohtia

	Yleinen elinvoimapolitiikka	Erikoistunut elinvoimapolitiikka	Uutta luova elinvoimapolitiikka
Perusta	Pitää yllä alueen yleisiä kehittymisedellytyksiä	Tukea alueelle omaleimaisten ominaispiirteiden kehittymistä hyödynnetyiksi vahvuuksiksi	Uusien ja yllättävien kehityskulkujen etsintä ja ihmisten omaehtoisten pyrkimysten tukeminen
Toimijat	Kaikki alueen elinvoiman kannalta oleelliset yksityiset, julkiset ja 3. sektorin toimijat	Ne erityiset toimijat, jotka ovat tai voivat olla keskeisiä alueen erottelevien elinvoimatekijöiden hyödyntämisessä.	Ne toimijat, jotka osoittavat halua ja kykyä tulevaisuuden etsintään ja erilaisiin kokeiluihin.
Toiminnan luonne	Pysyvät / hitaasti muuttuvat palvelut; toisinaan ”akuutit manööverit”	Osin strateginen / osin akuutteihin haasteisiin tarttuva	Jatkuvasti uusiutuva, mahdollisuuksiin tarttuva

Elinvoimapolitiikka: ulottuvuuksia

	Yleinen elinvoimapolitiikka	Erikoistunut elinvoimapolitiikka	Uutta luova elinvoimapolitiikka
Asuminen ja maankäyttö	Saavutettavuus (esim. tie- ja rautatieyhteydet), sisäisen infrastruktuurin laatu, pitkäjänteinen kaavoitus ja maanhankinta (esim. sopiva tonttitarjonta)	Profiloidut , mutta volyymiltään merkittävät asumisratkaisut (esim. veden läheinen asuminen, maaseutuasuminen, ”elinkeinoharjoittajatontit”)	Erityiset, uniikit kokeilut koskien asumista (esim. arkkitehtuurisesti haastavien rakennusten salliminen, yhteisöasuminen)
Palvelut	Tärkeimpien perus- ja lähipalvelujen turvaaminen tarkoituksenmukaisella tavalla, paikallistalouden elävöittäminen julkisilla hankinnoilla	Erottautuminen ja profiloituminen tietyillä palveluilla (esim. liikuntapaikat, erikoislukiot) tai tavoilla toimia (esim. ”resurssiviisaus”, ”järkivihreys”)	Uusien palvelumuotojen kokeileminen (esim. yhteistyö 3. sektorin toimijoiden kanssa), asukkaiden ja palveluiden käyttäjien integroiminen palveluiden kehittämiseen ja tuottamiseen
Yritystoiminta	Yritystoiminnan yleiset edellytykset : kysyntäolosuhteet, työvoiman saatavuus, kuljetusmahdollisuudet yrityspalvelut, elinkeinopoliittinen edunvalvonta, taksapolitiikka, tontit, toimitilat.	Elinkeinoelämää profiloivat alat: toimialakeskittymät, klusterit, ekosysteemit	Elinkeinorakennetta monipuolistavat ja uudistavat toiminnot: Uudet yritykset, uudet liiketoiminnot olemassa olevissa yrityksissä, uudet innovaatiot

Kuinka ”koulutus palveluna” –ajattelu kytkeytyy elinvoimapolitiikan kokonaisuuteen?

Paikallinen muutostoimijuus*

* Perustuu suurelta osin ReGrow-hankkeen puitteissa tehtyyn työhön.

<https://research.tuni.fi/sente/project/regional-growth-against-all-the-odds-the-driving-forces-of-long-term-growth-in-nordic-regions-regrow-2017-2020/>

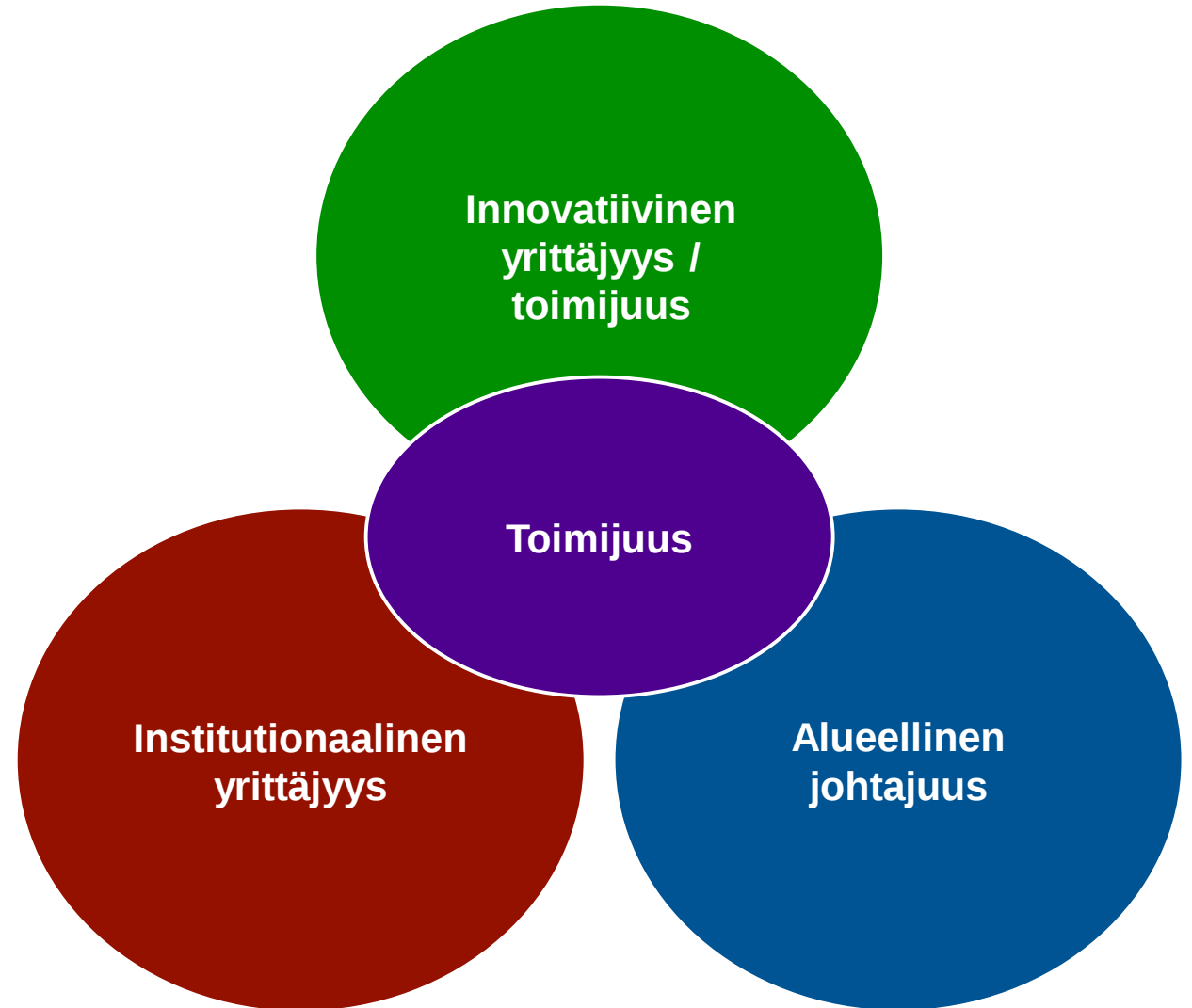
Päätutkimuskysymys

Miksi toiset alueet menestyvät toisia paremmin tai huonommin samanlaisista rakenteellisista lähtökohdista huolimatta?

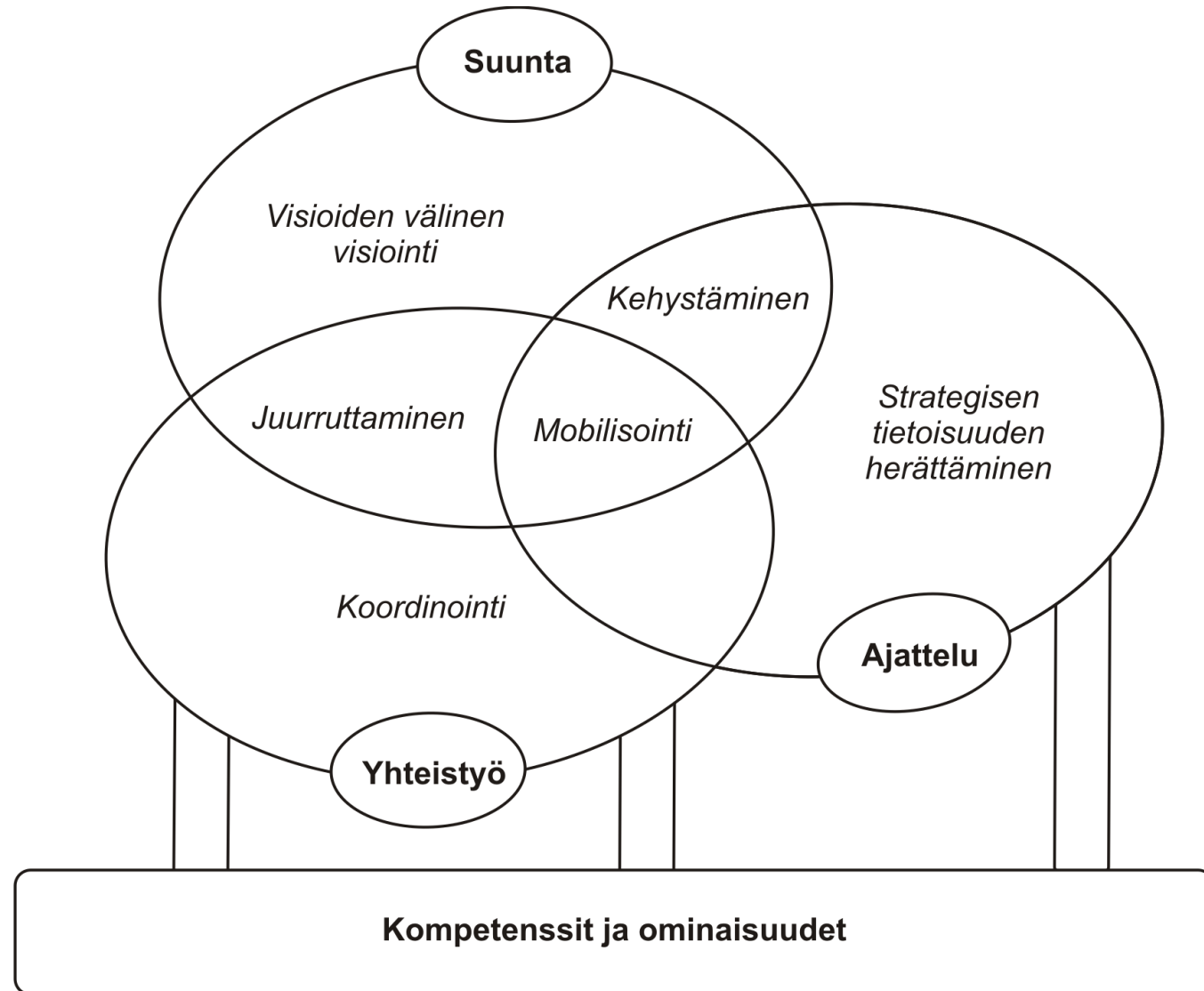
Muutostoimijuuden ulottuvuuksia

Hypoteesi:

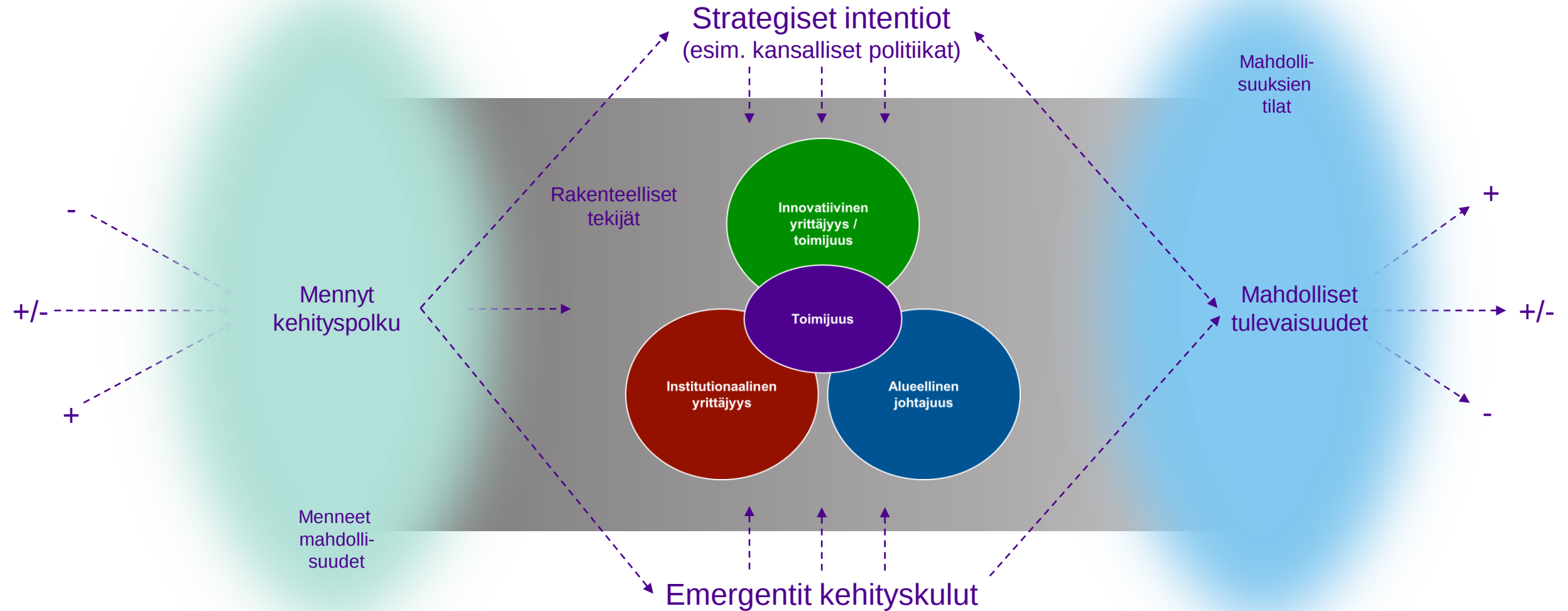
Alueen toimijuudella ja sen luonteella on merkitystä niiden taloudellisen menestyksen ja / tai selviytymisen kannalta.

Alueellinen (generatiivinen) johtajuus

Mahdollisuuksien tilat, aika ja toimijuus (1/2)

Millaista muutostoimijuutta ”koulutus palveluna” –ajattelun valtavirtaistaminen vaatii?

Lopuksi kertauksena...

... keskeiset kysymykset teille

- Kuinka ”koulutus palveluna” –ajattelu kytkeytyy elinvoimapolitiikan kokonaisuuteen?
- Millaista muutostoimijuutta ”koulutus palveluna” –ajattelun valtavirtaistaminen vaatii?

Kiitos!

Jari Kolehmainen
Tutkimusjohtaja, HT
Tampereen yliopisto
jari.kolehmainen@tuni.fi
050-5749704